

College van burgemeester en wethouders
Gemeente Dronten
Postbus 100
8250 AC DRONTEN

Onderwerp: Gevraagd advies Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord
GALA (brede SPUK) 2023-2026
Datum: 24 augustus 2023
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: 2308lf01

Geacht college,

De ASD is gevraagd haar advies te geven over het Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord GALA (brede SPUK) 2023-2026.

Het is positief dat de gemeente Dronten streeft naar een goede gezondheid voor al haar inwoners en haar beleid daarop inricht naar de toekomst.

Het is goed dat de gemeente Dronten daarbij openstaat voor samenwerking op onderdelen waar zij zelf niet voldoende beschikt over de middelen, menskracht of kennis.

Ook juichen wij het toe dat in het plan van aanpak naar het totaalbeeld van het welzijn van de inwoners gekeken wordt en dat de gemeente benadrukt dat iedereen moet kunnen meedoen.

Het plan benoemt dat positieve gezondheid kan bijdragen aan de verschuiving van 'ziekte en zorg' naar 'gezondheid en eigen gedrag en regie'.

Hierin kan men een positief verpakte bezuinigingsmaatregel lezen. Wat de ASD betreft zijn de gelden van het plan een aanvulling op en geen vervanging voor de huidige middelen.

Basis

Het plan van aanpak (hieronder aangeduid als plan) spreekt over een tijdspad tot 2040. In het financiële kader staan de door het Rijk beschikbaar gestelde gelden tot en met 2026. In het plan wordt de nadruk gelegd op onder meer het belang van een langdurige en gecoördineerde samenhangende aanpak bij de complexiteit van gezondheidsverschillen (Blz. 17) en dit vraagt ook voor de toekomst om beschikbare gelden.

Er wordt in het plan gesproken over een uitvoeringsprogramma, maar er wordt niet benoemd of dat er al is of wanneer dat komt.

Tevens spreekt het plan over een opgave naar de inwoners (Blz. 3), maar de nadere uitleg ontbreekt.

Omdat bovenstaande zaken de basis vormen van het plan adviseren wij om in het plan aan te geven wat bedoeld wordt, wat erover bekend is naar de toekomst of wat de termijnen zijn waarop hierover meer bekend zal worden.

Toelichting

Wij zien op meerdere onderdelen van het plan onduidelijkheden of punten tot verbetering. Dit lichten wij hieronder graag nader toe. Daarbij geven wij als ASD onze adviezen aan.

-Er zijn bepaalde stellingen die in het plan staan geschreven. Vermoedelijk betreft het hier onderdelen en zinsneden die zonder nadere context zijn overgenomen uit wetenschappelijk onderzoek of beproefde methodieken.

Het mag bekend zijn dat gezondheid niet altijd maakbaar is en dat het voor een deel van de inwoners helaas niet is weggelegd om gezonder te worden. Dat wil niet zeggen dat zij niet gelukkig kunnen zijn en/of zich nuttig kunnen voelen, ondanks het feit dat zij misschien minder of anders kunnen participeren (Blz. 17). Omdat op het vlak van gezondheid dingen je soms zomaar overkomen of worden aangedaan, kan het voor het deel van de inwoners die dit betreft kwetsend zijn om ongenueanceerde formuleringen te zien als;

“Mentale en fysieke gezondheid is niet alleen de uitkomst van ongezond gedrag, maar vooral ook van een complexe ongelijkheid in de samenleving.” (Blz. 6) “Om mentaal en fysiek gezond en vitaal ouder te kunnen worden, is aandacht nodig voor preventie gedurende alle levensfasen” (Blz. 7).

“Door te werken krijg je voldoening en energie, door te wonen in een gezonde buurt die je blij maakt word je gelukkiger en door bewegen blijf je langer vitaal. Een goede gezondheid in de meest brede zin van het woord is een heel belangrijke randvoorwaarde om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving” (Blz. 16). Wij adviseren om hier respectvol mee om te gaan en enige nuance te betrachten.

-In het plan zelf wordt tegelijkertijd de, misschien wel meest cruciale factor benoemd, namelijk dat inwoners met bijvoorbeeld schulden of weinig geld, eventueel zonder baan en met problemen rond wonen of in het gezin, veel stress ervaren en geen ruimte en geld hebben om te werken aan een gezonde leefstijl (Blz. 17). Wij vinden het daarom van groot belang om naast voorlichting en preventie, inwoners ook te blijven informeren over de financiële regelingen die de gemeente kan bieden.

-In het plan (Blz. 4) wordt het opleidingsniveau genoemd als een mogelijke factor voor gezondheidsrisico's. In het plan wordt verder geen aandacht besteed aan de beïnvloeding van deze factor met behulp van beschikbare middelen uit GALA. Het is voor de gemeente, net als voor veel inwoners, ook geen factor waarop altijd invloed is uit te oefenen, zoals dat voor de kwetsbare sociaaleconomische situatie wel het geval kan zijn.

-Op bladzijde 5 stelt het plan dat het voorkomen van zorg ook een belangrijke bijdrage aan het klimaatbeleid levert, omdat de zorgsector verantwoordelijk is voor ongeveer 7 procent van de broeikasgassen van Nederland. Zonder enige nadere onderbouwing wat de onderdelen zijn die hiervoor verantwoordelijk zijn, is dit een zin die binnen dit plan niets toevoegt, omdat niet duidelijk gemaakt wordt waar een oplossing gevonden kan worden laat staan waar de gemeente op kan sturen. Er worden geen beleidsmatige consequenties aan verbonden. Waarschijnlijk veroorzaakt preventie niet veel CO2 uitstoot. De ASD ziet het niet als een motivatie om de concrete zorgverlening te verminderen.

Helder en duidelijk

-Om het plan leesbaar te maken voor alle inwoners kan een verklarende woordenlijst helpend zijn. Ook het voluit schrijven van afkortingen maakt het stuk toegankelijker. Een voorbeeld is GLI-aanbod (gecombineerde leefstijl interventie) (Blz. 20), of de SES WOA score (Blz. 11). Figuur 1 (Blz. 5) spreekt bijvoorbeeld over VTV en GBD, zonder nadere uitleg, toelichting over welk jaar de cijfers berekend zijn en of het landelijke cijfers betreft.

-In het plan worden getallen, percentages of aantallen genoemd die betrekking hebben op de gemeente Dronten. Helaas ontbreekt soms de juiste duiding en dat maakt dat de genoemde cijfers verwarring scheppen. Ook ontbreekt soms relevante bronvermelding. Als de genoemde cijfers voor het plan relevant zijn, is nadere informatie voor de lezer wenselijk. Als dit niet relevant is adviseren wij dit weg te laten. Ook zou het plezierig zijn om te weten of de gemeente deze cijfers bij haar verantwoording gaat gebruiken. Een doelstelling kan dan zijn een negatieve trend te doorbreken.

Dat betreft bijvoorbeeld het onderdeel ervaren gezondheid en mentale gezondheid bij jongvolwassenen. (Blz. 12) Daar wordt benoemd dat meer dan de helft psychische klachten heeft. Nadere informatie ontbreekt en daarmee is niet duidelijk of dit een momentopname is, of dit toeneemt en wat de invloed van Corona daarbij is. Dit is beter inzichtelijk te maken als het aantal jaren van de cijferreeks wordt uitgebreid naar bijv. 10 jaar. Dan zijn trends beter inzichtelijk en zou de gemeente haar beleid smart kunnen maken door op een dalende trend te sturen.

Van de genoemde 15% die mantelzorg verleent is niet duidelijk of zij dat doen voor inwoners van Dronten of voor mensen die elders wonen. Ook is niet duidelijk of dit alleen langdurige mantelzorg betreft of ook mantelzorg voor een paar maanden. Bij het genoemde aantal vroeggeboorten in Dronten wordt een aantal aangehaald voor abortussen in Flevoland. Dit laatste kan voor Dronten heel anders liggen, bijvoorbeeld omdat de inwoners van het asielzoekerscentrum onderdeel uitmaken van deze cijfers en het waarschijnlijk is dat de medische zorg gedurende een zwangerschap gezien de vluchtsituatie niet altijd optimaal was. Er wordt niet consistent cijfermateriaal voor Dronten gebruikt.

-In het plan wordt een percentage genoemd van inwoners die meer dan de richtlijn drinken. (Blz. 12) Voor de duidelijkheid is het goed hier te benoemen dat het gaat om het drinken van alcoholhoudende dranken.

-Er wordt gesproken over middelengebruik onder jongeren. (Blz. 22) Als daarmee in brede zin verslavingen aan bijvoorbeeld drugs, roken, alcohol, excessief gokken of gebruik van de smartphone bedoeld worden, is het duidelijker om te spreken over verslavende middelen.

-Bij de doelstelling mentale gezondheid wordt aangegeven dat er professionals getraind worden. (Blz. 19) voor de inwoners is het belangrijk om te weten welke professionals dat zijn en waar zij te vinden zijn.

-Voor ons als ASD is het in het algemeen niet makkelijk te reageren op de inhoud van het plan, omdat in het ene stuk heel concreet wordt ingegaan op acties en in andere delen er slechts in hele algemene bewoordingen aandacht wordt besteed aan een onderwerp zonder nadere concretisering.

Preventie

Preventie wordt genoemd als een belangrijke pijler binnen het plan. (Blz. 4)

Al vroeg in het plan (Blz. 5) wordt aangegeven dat preventie een belangrijke factor is om de gezondheidszorg te ontlasten. Het verbaast ons derhalve dat wij vernemen dat overwogen wordt bij het advies inkoop aanbesteding preventieve ondersteuning Jeugd op preventie te bezuinigen. In deze notitie lijkt preventie voor jeugd juist een belangrijk speerpunt.

-Indien dit beleid beoogd langjarig te sturen op goede gezondheid, (tijdshorizon tot 2040) dan is continuïteit in beleid belangrijk. Alleen dan kan kennis en ervaring worden opgebouwd en geïmplementeerd. Continu verbeteren en leren van good practices hoort hierbij. Het sturen op gezondheidstrends en die meerjarig inzichtelijk maken kan helpend zijn.

-Wij adviseren om het bevorderen van veelzijdig bewegen, zoals dat benoemd wordt in het Sportakkoord I niet alleen te beperken tot jongeren. (Blz. 9 punt 8) Als voorzieningen en infrastructuur meer uitnodigen tot bewegen (Blz. 22 gezonde leefomgeving), zijn inwoners voor wie een sportschool of sportclub onbereikbaar is, op een laagdrempelige manier geholpen. Wij adviseren daarom om binnen het beleid te blijven sturen op integraliteit en de voorwaarden te scheppen om zo bewegen in algemene zin te stimuleren.

-Wij adviseren om, in het kader van preventie, de genoemde gezondheidsopgaven (Blz. 11) uit te breiden met de doelgroep gezinnen. Op het vlak van preventie is hier veel winst te behalen richting de toekomst.

-Het genoemde voorbeeld van preventie op bladzijde 22, voorlichting geven op festivals en recreatiegebieden, waar ook veel niet-Drontenaren aanwezig zullen zijn, zien wij als ASD liever ingevuld met meer concrete acties richting de eigen inwoners. Het uitdelen van zonnebrandcrème zien we meer als PR.

-Jongeren kunnen elkaar ontmoeten. (Blz. 22 Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering middelengebruik) De ASD adviseert om het huidige aanbod van ontmoetingsplekken tegen het licht te houden en met jongeren - anders dan de huidige bezoekers - af te stemmen of dit voldoet aan de vraag.

-Er worden in het hele plan slechts twee regels aandacht besteed aan het gebruik van (verslavende) middelen onder jongeren, terwijl dit een ernstig en zelfs openbaar te signaleren probleem vormt in onze gemeente. Anders dan bij de andere punten worden er in het plan geen voorstellen gedaan voor de aanpak. De ASD adviseert om lokale expertise in te schakelen op dit vlak, zodat er voor dit probleem een goed doordacht plan kan worden opgesteld.

-Op het vlak van mantelzorg (Blz. 23) en eenzaamheid (Blz. 24) worden onder de doelstelling binnen GALA vooral eenmalige activiteiten benoemd. De ASD geeft het advies mee om daarbuiten vooral aandacht te houden voor doorlopend aanbod voor deze doelgroepen.

-De ASD is bijzonder verheugd met de beeldvormende bijeenkomst die de gemeente gaat organiseren voor mantelzorgers (Blz. 24), om zo meer inzicht te krijgen in vraagstukken rondom het onderwerp. Wij willen de gemeente er graag op attenderen om bij een dergelijke bijeenkomst tegelijkertijd aandacht te hebben voor de "thuisblijvers" die de mantelzorg ontvangen. Als een mantelzorger de taken niet kan overdragen, is er niet altijd de mogelijkheid om deel te kunnen nemen en mist de gemeente mogelijk belangrijke input.

-In het algemeen zijn vroegtijdige signalering en preventie belangrijk voor de doelgroepen waarvoor het plan geschreven is, net als adequate ondersteuning. Dit brengt op termijn de doelstellingen van het plan aanzienlijk dichterbij.

Mentale gezondheid

De ASD maakt zich ernstige zorgen over het onderwerp mentale gezondheid. De situatie zoals omschreven in het plan (Blz. 18) toont aan dat er nog veel werk te verrichten is, terwijl de aantallen toenemen. De gemeente stelt voor dat lokale partners zo snel als mogelijk starten met de opzet en uitvoering van een effectieve/kansrijke interventie die bij de lokale situatie past en gericht is op preventie en vroegsignalering van mentale gezondheidsklachten bij jongeren (Blz. 19). De ASD ondersteunt dit van harte. Elke kansrijke interventie is nodig, tegelijkertijd lijkt de conclusie te zijn dat de voormalige interventies hun doel hebben gemist, omdat de aantallen blijven toenemen.

Wij adviseren vooral preventief te blijven inzetten, juist om te voorkomen dat interventies nodig zijn.

Financieel

In het overzicht zien we de bedragen die worden uitgegeven aan de specifieke onderdelen van het plan.

De ASD concludeert dat er een aantal opvallend lage tot zeer lage bedragen worden genoemd bij mentale gezondheid, leefomgeving (verward gedrag), mantelzorg en eenzaamheid. Vooral in relatie tot de te verwachten stijging van de aantallen.

Een opvallend detail is dat in de tabel in bijlage 2 onder mantelzorg en eenzaamheid geen vinkje staat bij gezonde leefstijl en sport, terwijl dit bij uitstek de doelgroepen kunnen zijn waarop het plan van toepassing is, maar waar ook de behoefte is aan activiteiten en bewegen.

Uitvoering

In het plan geeft de gemeente aan dat domeinoverstijgende zaken vragen om een integrale benadering en afweging van keuzes die consequent dienen te worden uitgevoerd.

Binnen dit gevraagde advies wil de ASD haar zorgen uit over de (consequente) uitvoering van het plan. De systemen, structuren en benodigde uren aan inzet vormen de basis om de langjarige uitvoering van het plan te doen slagen. De gemeente geeft al langere tijd aan, ook in het plan zelf (Blz. 15), dat de eigen personele capaciteit leidt tot uitstel of afstel. De gemeente geeft bijvoorbeeld voor de doelstellingen bij het onderdeel Sportakkoord in het plan (Blz. 16) aan te faciliteren, coördineren, het organiserend vermogen van de samenwerking te zijn en een aantal onderdelen te monitoren. Als deze cruciale taken niet kunnen worden uitgevoerd heeft dat grote consequenties voor alle andere onderdelen. Wij vragen de gemeente om hier voortdurend alert op te blijven.

Het uitgangspunt daarbij moet zijn dat de inwoner niet het slachtoffer wordt. Liever zien we minder controlemechanismen ingebouwd, dan dat mensen langer moeten wachten. Ons advies is om daarbij de kennis en kunde van professionals te benutten in de toewijzing en systemen zo eenvoudig mogelijk te maken, zonder veel tussenschijven. Dit draagt ertoe bij dat beschikbare gelden zoveel mogelijk terecht komen bij de mensen die het nodig hebben.

We willen voorts graag aandacht vragen voor vrijwilligers die initiatieven ontplooiën die binnen het plan passen, maar waar de soms verstikkende regelgeving en bureaucratie met de bijbehorende kosten maken dat mensen uiteindelijk afhaken.

We adviseren de gemeente om te kijken naar een nieuw evenwicht tussen het faciliteren van eigen initiatieven en maatregelen rondom bijvoorbeeld veiligheid. Kortom meer te sturen op vertrouwen en deregulering. Dat draagt ertoe bij dat het vrijwilligerswerk en het uitvoerende werk aantrekkelijker worden. Geen vrijwilliger vindt het leuk om veel tijd te verdoen aan ingewikkelde aanvraagprocedures.

Bij dit advies moet worden opgemerkt dat de ASD, in tegenstelling tot het oorspronkelijke plan, niet in de gelegenheid is gesteld advies uit te brengen over het benoemde sportakkoord.

Voor het onderliggende advies over het plan van aanpak GALA geldt dat de ASD toch gehoor heeft gegeven aan het verzoek van de gemeente dit advies uit te brengen. Dit ondanks dat de adviestermijn voor de ASD midden in de vakantieperiode valt en de afspraak is dat gedurende deze periode geen adviesaanvragen in behandeling worden gegeven door de gemeente.

De ASD hoopt dat dit advies bijdraagt aan een duidelijk en werkbaar plan van aanpak.

De ASD sluit graag af met verreweg de belangrijkste zin uit het hele plan: “Het begint uiteindelijk met menselijk contact.” (Blz. 19)

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de ASD Dronten,

Lia Flipse, ambtelijk secretaris ASD Dronten

